

EGYSÉG A SOKFÉLELÉSÉGBEN

Ezt a számunkat az ökumenizmus kérdéseinek szenteljük. Az ökumenizmus számunkra legfőképpen a keresztényi és emberi egységre irányuló törekvést jelenti. Ez a törekvés — őszintén meg kell mondanunk — különféle félreértésekre és félremagyarázásokra is okot és alkalmat adott, kezdve attól, hogy ezen az ürügyön esetleg még valamiféle antikommunista „keresztény egységfront” kísérletéről is szó lehet.

A mi fölfogásunkban azonban a keresztények egységének valódi egységnek kell lennie; tehát az evangéliumi szeretet egységére törekszünk, amely senki ellen sem irányul, hanem — amennyiben megvalósul — mindenkinek érdekében valósul meg. Sokszor és elég világosan megmondtuk már, hogy itt, ebben a világban élünk és dolgozunk, itt és most akarunk tölteni telhetőleg a keresztények egységéért is dolgozni, együtt mindazokkal, akik kívánják ezt az egységet, és a föltétlen nyíltság szellemében keresve a szót-értést azokkal is, akik nem tartoznak bele szorosan a keresztények családjába.

Az ökumenizmus hivatalos programjának kidolgozása természetesen nem rajtunk áll és nem is a mi feladatunk. Abban azonban — úgy érezzük — jelentősen közreműködhetünk, hogy egymást kölcsönösen és tárgyilagosan megismerjük és megbecsüljük. Ezzel a számunkkal első lépésként ezt a megértést és megbecsülést igyekszünk szolgálni.

Az ökumenizmus fontosságára való tekintettel következő, júliusi számunkban — a párbeszéd jegyében — még visszatérünk témánkra, amikor is Pákozdy László Márton református és Félegyházy József római katolikus professzor írását közöljük a hazai ökumenikus törekvések történetéről.

Köszönjük számunk külföldi és belföldi munkatársainak baráti készségeket, mellyel hajlandók voltak ebben a közös munkában részt venni: P. Roger Schutz taizéi perjelnek, Kormos Ottó római katolikus lelkésznek, templomigazgatónak, Berki Feriz protoierejnek, ortodox esperes-adminisztrátornak, Boross Géza református lelképásztornak, a Felekezettudományi Intézet igazgatójának. Belon Gellért jánoshalmi római katolikus plébánosnak, Ijjas Antal írónak, Heribert Mühlennek, a paderborni (Nyugat-Németország) teológiai fakultás dogmatika professzorának és Lukás Vischernek, a genji Egyházak Világtanácsa Hit- és Egyházszerkezeti Bizottsága igazgatójának.

F. ROGER SCHUTZ (Taizé)

ÉGETŐ GONDUNK, AZ EGYHÁZ

A fiatalok zsinatjának az összehívásával bizonyos kockázatot vállaltunk Taizében, én mégsem nyugtalankodom, amikor némelyek rámutatnak a nagy nehézségekre. Miért? Bizom a különböző országok fiataljainak szándékaiban, akik itt összejönnek, majd újból eltávoznak, imádkoznak, bejárják az öt világrészt, kis célkban élnek a világ minden részén, majd újból visszajönnek. Előfordult idén néhány éjjel, hogy egyedül virrasztottam a csillagos ég alatt, amikor néhány ezer fiatal, akik azért jöttek ide, hogy imádkozzanak és tapasztalataikat kicserélik, a dombon táboroztak. Azt mondtam magamban: ezeknek a fiataloknak a szándékai fények az én éjszakámban. Még semmi sem történt, az én éjszakám mégis ünneppé változott, lángol, tele van reménnyel. A jövő vagy a fiatalság, az egy. Nem, nem félek a jövőtől. Az egyház tavasza bimbózik.

A fiatalok egyetemes rendeltetése

A fiataloknál ma a legkülönbözőbb törekvések tapasztalhatók. A fő jellemvonásuk mégis ez: elkötelezettség az ember által kizsákmányolt ember mellett, az érintkezés megkeresése, ami keresztény értelemben annyit jelent, mint a közösség megkeresése.

Ezt a közösséget — az emberrel éppúgy, mint Krisztussal — a fiatal keresztények merev keretek nélkül óhajtják megvalósítani. Már nem is ellenségesek az egyház intézményei iránt, mint idősebb testvéreik voltak az 1950—1965-ös években, egyszerűen közömbösek irántuk, nem veszik számításba őket. Nem érdeklik őket a reformok sem, egészen újat akarnak. Bizalmuk elsősorban személyeknek szól, s ha olykor egy-egy intézményt mozgató személy élettapasztalatához fordulnak, elsősorban azért teszik, mert a közösségi embert látják benne.

Elviselhetetlen számukra mindenféle számítgatás és ügyeskedés az egyházban. A keresztények közti rejtett küzdelmek, a hitbéli párhuzamosságok makacs fenntartása az ő szemükben pusztá hátvéd-harc. S mikor az egyházi intézmények ki-nyúlnak utánuk, ezt afféle toborzásnak érzik.

A földgolyó emberi közösségébe való beilleszkedésüknek határozott iránya a világegyetem új lelkiismeretének megszületését sejteti. Számos fiatal az egyetemesen kibontakozó társadalomban próbálja megvalósítani magát. Tudatukban vajon már ez a társadalom helyettesíti az egyházat?

Az egyház tavasza

Látva, hogy sokan a fiatalok közül kikapcsolják számításaikból az egyházat, miért kell azonnal pesszimista, aggodalmas módon, sőt vitatkozó kedvvel szembenéznünk a dologgal? Nem lenne-e fontosabb, hogy az eseményen túl világosan meglássuk az egyház új tavaszának már-már bontakozó körvonalait? Három nagy kérdés, melyet ma teszünk fel, megmutatja, milyen új utak vezetnek ki a nehéz helyzetből.

A hivatások számszerűleg gyors csökkenése — minden egyházban —, az első, kétségkívül súlyos kérdés. De íme, ugyanakkor hatalmas kiaknázatlan új erőforrások jelentkeznek arra, hogy új módon valósuljon meg az egyház szolgálata. A hiány a laikusokat arra ösztönzi, hogy mindjobban részt vegyenek a szolgálatban, melyre a keresztység minden keresztényt felhatalmaz. S ugyanakkor újra fölfedződnek a papi hivatás sajátos erővonalai is; a papságé, mely csakis a laikusokkal való kiegészítő kölcsönösségben valósulhat meg. A második kérdés az ember szolgálatára való elkötelezettség kérdése, mely sok fiatal számára politikai elkötelezettséget jelent, egészen a forradalomig. Ebben a vonatkozásban a kereszténység hosszú történetét sokrétűen következetlen örökség terheli. Ahelyett, hogy megélték volna azt a szocializálódást, ami az első keresztényeknél még gyakorlati tény volt, a keresztények kapitalizálták a javukat. A XVI. századtól fogva elfogadták a kamatozó kölcsön rendszerét. Majd elfogadtak egy olyan társadalmi rendet, ahol a munka után járó hasznot nem osztották fel mindannyiuk közt, hanem csak egy kisebbségnek juttatták. A marxizmus ösztönzése kellett hozzá, hogy felébresszen tunyaságunkból, új tavaszra keltse az egyházat, arra serkentve, hogy mindannyiunk értő közössége legyen, hatalmi eszközök nélkül, szolidárisan az elnyomott emberrel.

Az egység tüze

A harmadik kérdés: nagyon sokan megállapították már, hogy miután egy lépést tett előre, az ökumenizmus felekezeti közti intézményekbe fészkelte bele magát, melyek párhuzamosan dolgoznak. Ezek az intézmények így voltaképpen megakadályozzák a konkrét egység megvalósulását. Látva ezeket a kátyúkat, sokan azok közül, akik annyira hittek az ökumenizmusban, máshol vetik latba erejüket. A fiatalok már oda sem figyelnek. Ami engem illet, olyan komor napokban, amikor még gátló türelmetlenséggel is kell találkoznom, XXIII. János pápa szavaira:

gondolok: „Legyünk vidámak, bizakodók, keressük a jobbat s hagyjuk a verebeket csicseregni”. Olyan volt az ő szívének ártatlansága, mint egy szippantásnyi tiszta levegő.

Hogy sok fiatal külön-külön szereti Krisztust és imádkozik Hozzá, az egyház nélkül, ami az Ő Teste, s hogy lelkükben a politikai társadalom helyettesíti az egyházat; hogy az ökumenizmus kátyúba jutott; mindez nem volna gond számomra, ha Krisztus halála előtt nem imádkozott volna övéinek látható egységéért. Ezt a tényt nem lehet visszautasítani: Krisztus számára a keresztények szavahi-hetősége konkrét egységükhöz kapcsolódik. A mi látható közösségünkön ismerhetik fel az emberek, mi éltet bennünket. Az egység, az egyház ökumenizmusa tűz, mely meggyulladt az egész földön, éget.

Hogyan lehet tehát kijutni a zsákutcából, hogy az egyház megfeleljen ökumenikus hivatásának, ami abban áll, hogy az egyetemesség és az egyetemes közösség helye mindenki számára hely, ahol még a nem-hívó is jól, minden kényszer nélkül érezheti magát?

A mi látható egységünk olyan egyértelmű, közös forrásokat igényel, amelyekhez minduntalan vissza kell térnünk. Vajon maga az ökumenizmus is kimoccanhat-e zsákutcájából, ha nem folyamodik egyetemes síkon valamilyen közös pasztorális szolgálathoz, méghozzá konkrét módon, hiszen emberek vagyunk, halló fülekkel és látó szemekkel. Engem egy János nevű férfiú indított el erre az útra s mutatta meg ezeket a mélységeket. Küldetésénél fogva XXIII. János pápa nyitotta fel szememet az ökumenizmus egészen új útja előtt.

Róma püspöke, mint a világ pásztora, vajon olyan közösségi egyház felé terel-e bennünket, mely nem támaszkodik sem a gazdasági, sem a politikai hatalom eszközeire? Mi mást kérhetünk ettől a pástortól, aki szegény püspökségre hivatott el, mint hogy segítsen nekünk nemzedékről nemzedékre elevenné tenni a hit forrásait, serkenteni a külön-külön helyi egyházak között a közösséget és nemcsak a keresztényeket szólítani föl az elnyomás elleni küzdelemre, hanem mindazokat, akik meghallják szavunkat.

Az egység megvalósulása felé vezető úton íme, máris benne vagyunk a dilemma kellős közepében: még egy egyetemesebb közösség érdekében sem vagyunk képesek szakítani eredendő közösségünkkel. A tagadás nincs benne a modern ember dinamizmusában. Az átvezető nemzedéknek meglesz-e vajon a lehetősége, hogy kétfele is tartozzék? Anélkül, hogy bárkitől is azt kérnénk, tagadja meg hitét, amit apái becsülettel hagytak rá, lesz-e elég fantáziánk s elég bátorságunk, hogy helyreállítsuk egységünket s a lakott föld egész emberi közösségében fejlesszük a közösség és a béke szellemét?

PÁKOZDY LÁSZLÓ MÁRTON

PROTESTÁNS UNIÓS TÖREKVÉSEK

(1) *Egyházon* mindig az újszövetségi értelemben vett, dogmatikai Egyházat értem, a hit Egyházát; egyházakon pedig ennek történeti felekezeti megnyilvánulásait, jól tudva azt, hogy az empirikus Egyház már az újszövetségi korban sem volt hibátlan vagy egységes: egyhangon zendülő, egyezményes hitvallású és egységes vezetés alatt álló egyház. A nagy ökumenikus zsinatok hitvallásai alá a császári és főpapi hatalom a kereszténynek zömét tömöríteni tudta ugyan, de a keresztényeket sohasem tudta maradéktalan egységbe foglalni. Az Egyház keleti és nyugati fele között tartós volt a feszültség és az többször szétválásban is megnyilvánult, már az 1054-ben véglegessé váló „Szkhiszma” — Bizánc és Róma szétválása — előtt is. Mindezt azért tartom szükségesnek hangsúlyozni, mert az átíagos római katolikus ember köztudatában a reformáció úgy él, mint „hitújítás”, mint a „nyugati egyházszakadás”. Jó ha leszögezzük, hogy a modern római katho-